## लोक सेवा आयोग

## नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, **इन्जिनियरिङ्ग (सिभिल समूह, इरिगेसन समूह)**, कृषि, वन, विविध र शिक्षा सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी (उपसचिव वा सो सरह पद)को खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।

भाग १ - लिखित परीक्षा पूर्णाङ्क : २००

भाग २ - अन्तर्वार्ता पूर्णाङ्क : ३०

### **परीक्षा योजना** (Examination Scheme)

| पत्र | विषय | खण्ड | परीक्षा प्रणाली | प्रश्न संख्या | अङ्क भार | समय | पूर्णाङ्क | उत्तीर्णाङ्क |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| प्रथम | प्रशासन र व्यवस्थापन र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय | (क) प्रशासन र व्यवस्थापन | छोटो छोटो उत्तर | १० | १० प्रश्न ×५ अङ्क = ५० अङ्क | १.३० घण्टा | ५० | ४० |
| | | (ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय | लामो उत्तर | ५ | ५ प्रश्न ×१० अङ्क = ५० अङ्क | १.३० घण्टा | ५० | |
| द्वितीय | सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय | | विश्लेषणात्मक समीक्षा | ४ | ४ प्रश्न ×१५ अङ्क = ६० अङ्क | ३ घण्टा | १०० | ४० |
| | | | विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक उत्तर | २ | २ प्रश्न ×२० अङ्क =४० अङ्क | | | |

द्रष्टव्य :

१. यस पाठ्यक्रम अनुसार दुई पत्रको लिखित परिक्षा लिइनेछ ।

२. माथि उल्लिखित सबै सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहहरुको पाठ्यक्रमको **प्रथमपत्र खण्ड (क)** को विषयवस्तु एउटै हुनेछ, तर **प्रथमपत्र खण्ड (ख)** र **द्वितीयपत्र** सेवा, समूह सम्वन्धी पाठ्यक्रम समूह अनुरुप फरक फरक हुनेछ ।

३. **प्रथमपत्र खण्ड (क)** को लिखित परीक्षा सेवागत रुपमा अर्थात् एउटा सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहका लागि संयुक्त रुपमा एउटै प्रश्नपत्रवाट एकैदिन वा छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रवाट छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्ने छ भने **प्रथमपत्र खण्ड (ख)** को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रवाट हुनेछ । यसैगरी **द्वितीयपत्र**को परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ ।

४. **प्रथमपत्र खण्ड (क)** को लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने **प्रथमपत्र खण्ड (ख)** र **द्वितीयपत्र**का प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरु हुनेछन् ।

५. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।

६. यथासम्भव प्रश्नहरु नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छन् ।

७. समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकताअनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ ।
   (क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान ।
   (ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम ।
   (ग) तेस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव ।
   (घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ठोस तरिका ।

८. यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरु परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई ) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।

९. प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरुलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।

१०. यस भन्दा अगाडि लागू भएको माथि उल्लिखित समूहको पाठ्यक्रम खारेज गरिएको छ ।

११. पाठ्यक्रम लागु मिति २०६१ ।८ । १८ गते

१२. प्रथम पत्र खण्ड (क) परिमार्जन मिति २०६४ । ६ । १७ गते

PUBLIC SERVICE COMMISSION

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, **इन्जिनियरिङ्ग (सिभिल समूह, इरिगेसन समूह)**, कृषि, वन, विविध र शिक्षा सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी (उपसचिव वा सो सरह पद)को खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

**प्रथमपत्र खण्ड (क) <u>प्रशासन र व्यवस्थापन</u>** **अङ्क – ५०**

**१. राज्य र सरकार**

- १.१ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
- १.२ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
- १.३ नेपालको वर्तमान संविधान

**२. सार्वजनिक प्रशासन**

- २.१ सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा
- २.२ कर्मचारी प्रशासनका आधारभूत पक्षहरु
- २.३ आर्थिक प्रशासन- बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन

**३. व्यवस्थापन**

- ३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा
- ३.२ व्यवस्थापनमा नेतृत्व, उत्प्रेरणा, नियन्त्रण र समन्वयको महत्व
- ३.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली

**४. विकासका आयामहरु**

- ४.१ विकास प्रशासनको अवधारणा
- ४.२ विकासमा जनसहभागिता
- ४.३ आवधिक योजना
- ४.४ दिगो विकास
- ४.५ विकेन्द्रीकरण
- ४.६ गरीबी निवारण
- ४.७ सुशासन
- ४.८ विकासमा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका
- ४.९ जनसंख्या र बसाँईसराई

**५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार**

- ५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
- ५.२ कानुनी राज्य
- ५.३ मानव अधिकार
- ५.४ लैंगिक सवाल (Gender Issues)
- ५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
- ५.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व

**६. नेपाली समाज र यस्को बनोट**

- ६.१ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरुको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
- ६.२ आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरुको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरु, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरु ।

**ऽ समाप्त ऽ**

PUBLIC SERVICE COMMISSION

**खण्ड (ख) सेवा सम्वन्धी सामान्य विषय** **अंकः- ५०**

१. जलश्रोत सम्वन्धी
- १.१ जलश्रोत ऐन, २०४९
- १.२ जलश्रोत नियमावली, २०५०
- १.३ National water Resources strategy, 2002
- १.४ National Water Plan (Irrigation Sector), 2005

२. सिंचाई सम्वन्धी
- २.१ सिंचाई नीति, २०६०
- २.२ सिंचाई नियमावली, २०५६
- २.३ सिंचाई विकास सम्वन्धी चुनौतीहरु
- २.४ मर्मत संभार तथा संचालन नीति निर्देशनहरु
- २.५ निजी क्षेत्रको सहभागिता सम्वन्धी अवधारणा
- २.६ सिंचाई विभागको सांगठनिक विश्लेषण तथा सुधारका सम्भावनाहरु
- २.७ Agriculture Perspective Plan, 1995
- २.८ चालू आवधिक योजना
- २.९ Irrigation Master Plan, 1990
- २.१० सिंचाई विभागको कार्यविधि, २०६१

३. वातावरण सम्वन्धी
- ३.१ वातावरण संरक्षण ऐन, २०५३ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०५४

४ विविध
- ४.१ निजामती सेवा ऐन, २०४९ र निजामती सेवा नियमावली, २०५०
- ४.२ नेपाल इन्जिनियरिङ्ग सेवा (गठन समूह तथा श्रेणी विभाजन र नियुक्ति सम्वन्धी) नियमावली, २०५१
- ४.३ नेपाल इन्जिनिरिङ्ग परिषद ऐन, २०५५
- ४.४ आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०५५ र आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४
- ४.५ सार्वजनिक खरीद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरीद नियमावली, २०६४
- ४.६ जग्गा प्राप्ती ऐन, २०३४
- ४.७ विकास समिति ऐन, २०१३
- ४.८ स्थानिय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ र स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली, २०५६
- ४.९ पुनर्वास नीति
- ४.१० सार्वजनिक निर्माण सम्वन्धी निर्देशिका, २०५८

**ऽ समाप्त ऽ**

PUBLIC SERVICE COMMISSION

# Sample Questions

**खण्ड (ख) सेवा सम्वन्धी सामान्य विषय**

१. नेपाल ईन्जिनियरिगं परिषद ऐन २०५५ मा परिषदमा दर्तागर्ने र दर्ताबाट नाम हटाउन सक्ने सम्बन्धमा के कस्तो ब्यबस्था छ ? उल्लेख गर्नुहोस । यो ब्यबस्थालाई प्रभाबकारी बनाउन के कस्तो ब्यबस्था गर्नुपर्ला सबिस्तार बर्णन गर्नुहोस ।

२. बर्तमान परिप्रेक्षमा सिंचाइ बिकास सम्बन्धी चुनौतीहरुवारे उल्लेख गर्नुहोस । यी चुनौतीहरु निरुपण गर्न सिंचाई बिभागवाट के कस्ता थप प्रयास हुनुपर्दछ सबिस्तार बर्णन गर्नुहोस ।

३. "Conjunctive Use Of Water " भन्नाले के बुभ्नुहुन्छ ? नेपालमा सिंचाई योग्य जमिनमा बर्षैभरी सिंचाई सुबिधा उपलब्ध गराउन स्यालो टयुबवेल र डिप टयूववेलको प्रभाबकारिता बारे बिवेचना गर्नुहोस । पानी कम भएको क्षेत्रमा बर्षैभरी सिंचाई सुबिधा उपलब्ध गराउन "Conjunctive Use Of Water " को प्रभाबकारिता कसरी आकलन गर्नुहुन्छ सविस्तार बर्णन गर्नुहोस ।

४. सिंचाई बिभागको हालको संरचना र कार्यक्षेत्रको सबिस्तार बर्णन गर्नुहोस । भविष्यमा कस्तो संरचनाको आबश्यकता पर्ला प्रस्ताब गर्नुहोस ।

५. "साना सिंचाईहरुको बिकाशले भात्र Sustainble Irrigation Development हुन सक्दछ " यस संग सहमत हुनुहुन्छ । तर्क सहित पक्ष तथा बिपक्षमा सबिस्तार उत्तर लेख्नुहोस ।

PUBLIC SERVICE COMMISSION